

משנה לחן שלמה

כס"ד

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מרן גאון ישראל

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א



פרשת במדבר תשפ"ז 278

פזיזים על הפרשה

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבנו שליט"א

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן ערכונים על הנעשה בבית מדרשו, ב"קו הינוקא" 03.550.2228

ויחן שם ישראל

וביאר האלשיך (שם) עוד, שמנין מלאכי המרכבה תלוי בהתגברות הקדושה, שיש שהם שמונה עשר אלף כמובא במסכת עבודה זרה (בדף ג ע"א), ויש שהם עשרים ושנים אלף כמובא בתנחומא (וישלה, ב), אמנם בעת מתן תורה ירדו עם השכינה ששים רבוא מלאכי השרת וקשרו שני כתרים בראש כל אחד מישראל, כמו שאמר רב סימאי במסכת שבת (בדף פח ע"א), וכאשר נתאוו ישראל להיות עשויים בדגלים כמלאכי המרכבה היה זה כשיעור זה של ששים רבוא, שהוא מדת קדושת אוכלוסי ישראל, וקמו שאמרו במסכת ברכות (בדף נח ע"א) ובירושלמי ברכות (פ"ט ה"א) שהרואה ששים רבוא מישראל מברך 'ברוך חכם הרזים', שהוא גילוי כל בחינות חלקי התורה בפרשה העליון שהוא כנגד ששים רבוא נשמות שבישראל. אלא שלזה צריכים היו ישראל להיות באחדות אחת כבמתן תורה שנאמר בהם (בשמות יב, ט) "ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ה'הר", ש'ויחן' הוא לשון יחיד, ללמד שחנו שם באחדות אחת כאיש אחד בלב אחד, כמו שאמרו במכילתא (פ' יתרו, מס' דבחדש א), ובזה זכו לנבואה והיו ראויים לקבל התורה, שנתעלו כולם למקום שורש נשמתם באחדות הבורא ב"ה. ומפני שקלקלו בחטא העגל ולא היו כלי נפשם יכולים לסבול מדרגה זו, לכך המתין להם הקב"ה במדבר סיני עד לשנה השנית בחודש אייר, שבו העלה אותם מדרגה לדרגה להיות ראויים סוף דבר שתשרה השכינה בקרבם ויחנו סביבותיה בדגליהם כמלאכי המרכבה. ורמז זאת החיד"א בנחל קדומים (פ' במדבר, ב) במה שפתח בזה הכתוב "וידבר ה' אל משה במדבר סיני" (א, א), שתיבות 'אל משה' (עם ב' התיבות) עולים כמנין 'בשלום', וכן עולים תיבות 'במדבר סיני' כמנין זה, ללמד שמתוך שראו ישראל איך שמדבר ה' אל משה, שהיה זה מרוב ענותנותו, למדו גם הם לדבוק במדת הענוה ולהיות בשלום ואהבה זה עם זה, ומתוך כך זכו שתשרה השכינה בקרבם ויחנו סביבותיה בדגליהם.

נקרא ראשונים סופרים

והוא שאמר רבי ברכיה בשם רבי לוי בשיר השירים רבה (י, טו) שלאומות העולם יש מנין ואין להם סכום, אבל ישראל יש להם מנין ויש להם סכום, וביאר זאת הערוגות הבושם (ריש פ' במדבר) שהוא כמו שאמרו במסכת קידושין (בדף ל ע"א) שהראשונים היו נקראים סופרים, על שם שהיו סופרים כל האותיות שבתורה בחסרות ויתרות שבה, שהוא סכום מדוקדק, וכן הוא מהות נשמות ישראל, שהם סכום מדוקדק של ששים רבוא שרשי נשמות, וכנגד ששים רבוא אותיות שבתורה, ואותם ששים רבוא מתפרטים לענפים רבים, וכענין ביאורי פרד"ס (פ"ט, רמז, דרוש, סוד) התורה. וכאשר חנו ישראל בסיני כאיש אחד בלב אחד באהבה ושלום, ניתנה בהם נבואה שידע כל אחד מישראל באיזה אות שבתורה מושרשת נשמתו, ועמדו כל אחד באחדות שלמה כפי הראוי להיות בצירופי אותיות התורה. שהרי למעלה היתה התורה כתובה רצופה בלי הפסק בין תיבה לתיבה, ורק למטה נמסרה קריאתה בהפסק התיבות, כמו שכתב הרמב"ן (בהקדמת פירושו לתורה), ומתוך אחדות ישראל בעת מתן תורה נפתחו מושרשים וראו ישראל במראות אלהים לידע כל אחד ואחד באיזה אות שבתורה מושרשת נשמתו, ולפי זה סידרו עמידתם למרגלות ההר, שמי שהיה נשמתו מושרשת באות ב' של תיבת 'בראשית' עמד לימין מי שהיתה נשמתו מושרשת באות ר' של תיבת 'בראשית', וכן על זה הדרך בכל התורה כולה, ובזה היו למטה כדוגמא שלמעלה, והיו ראויים לקבל התורה כפי סדר צירופי אותיותיה.

שבחן של ישראל

ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש השני... כאשר צנה ה' את משה ויפקדם במדבר סיני (א, יח-טו). פירש רש"י (א, א) בטעם מנין זה, שמתוך חיבת ישראל לפני הקב"ה מנה אותם כל שעה, שכאשר יצאו ממצרים מנאן, וכאשר נפלו בעגל מנאן שוב, בכדי לידע מנין הנותרים, וכאשר בא להשרות שכינתו עליהן במשכן שהוקם באחד בניסן, מנאן שוב באחד באייר. וביאר רבנו עובדיה מברטנורא בעמר נקא (א, א) שבא רש"י לומר בזה, שפרשה זו שבחן של ישראל היא, ולכן פתח בה ספר במדבר, שהרי ראוי היה לפתוח הספר בפרשת פסח שני שנאמרה תיכף אחר עשיית הפסח הראשון בשנה השנית (במדבר ט, ה-ד), אלא שהיא גנותן של ישראל שבכל ארבעים שנות טלטולם במדבר הקריבו ישראל פסח זה בלבד, כמו שאמרו בספרי (פ' בהעלותך, סז), והיה זה מפני שהיו נזופים ומנוודים לשכינה בעונותיהם, ולכן לא נשבה להם רוח צפונית במדבר לרפאותם במילתם וסכנה היתה להם אם היו מלים עצמם, כמו שאמרו במסכת 'במות (בדף עב ע"א), ובכדי לפתוח ספר במדבר בשבח ישראל, פתח הכתוב בפרשה זו.

ספירה והשגחה פרטית

וביאר הגאון מליסא בספר נחלת יעקב (א, ב) שעל אף שלפני הקב"ה גלוי מספר הנבראים כולם, עם כל זה גילה חיבתו לישראל במה שציוה למנותם, שהיה הדבר לישראל כמעשה הכנה מלמטה שתחול עליהם ההשגחה האלהית מלמעלה, שכל השפעה עליונה צריכה איזה הכנה עבור זה מלמטה שתהיה כדוגמת אותה ההשפעה העליונה, שבוה יתקיים הדבר, כמו שכתב הרמב"ן (בראשית יב, ו), וכאשר רצה הקב"ה לגלות בישראל עוצם חיבתו אליהם שהוא משגיח עליהם בפרטיות, ציוה למנותם, שתהיה ספירת כל אחד בפרטיות, כמעשה הכנה שבדוגמת ההשגחה הפרטיית העליונה עליהם. והוא כענין ספירת העומר, שמעצם ספירת ימים אלו מיום ליום, שנתרבת ונתעלית הספירה בכל יום יותר ויותר, בזה נשפעת בימים אלו החשיבות והמעלה לטהר בהם את ישראל יותר ויותר לקראת קבלת התורה. וכן הוא מטרת מה שציוה הקב"ה למנות את ישראל אחר הקמת המשכן, שמפני שנפסקה ההשגחה העליונה על ישראל בחטאם בעגל, כעת שנתכפר חטאם בהקמת המשכן ובא הקב"ה להשרות שכינתו אחר הקב"ה, ציוה בחיבתו לישראל שימנו אותם בפרטיות, שהיה זה כמעשה הכנה בדוגמת ההשגחה הפרטיית העליונה, ותחול עליהם ויהיו מושגחים לפניו בפרטיות.

במדבר סיני

והוא כמו שכתב הרמב"ן (א, א; א, יח) שלכך הדגיש הכתוב שהיה מנין זה במדבר סיני, להגיד שלא נסעו משם ישראל עד שנמנו שם במקום הזה. וביאר האלשיך (א, א-ב) ענין זה, שמפני שכאשר היו ישראל בסיני ראו שכינה שורה על ארבע מתנות מלאכים, עשויים ארבע דגלים, ונתאוו ואמרו מי יתן ותשרה שכינה עלינו בארבע מחנות, כמו שאמרו בבמדבר רבה (ב, א) ובשיר השירים רבה (ב, ג), אלא שנתלקלק להם הדבר בחטא העגל, אמנם למחרת יום הכפורים אמר הקב"ה למשה "סלחתי כדברך" (במדבר יז, ט), ונתכפר חטאם בלוחות השניות, ובנדבת והקמת המשכן שעסקו בזה עד לחודש ניסן בשנה השנית, ולאחר מכן השלים הקב"ה בחיבתו להם משאלתם שהיו נמנים עבור חנייתם כדגלים כמלאכי המרכבה.

ואלה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת
גאולה בת דינה,
דוד בן חנה,
ראו דוד דרור בן רחיה,
שיינא בת מיכל.
לרפואת: דוד בן שרה.

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני 03-3765444
זמין בימים א'-ה' בין השעות 9:00-20:00
דוא"ל: contact@hayanuka.com
לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com
יד' להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

זמני שבת

רבנו תם	צאת שבת	כניסת שבת	ירושלים:
21:00	20:05	18:53	
20:57	20:03	19:12	בני ברק:
21:00	20:06	19:15	חיפה:
20:57	20:04	19:12	באר שבע:



תורת שלמה

מאמרים משיעורי הענפים של רבנו שליט"א

"וביום השבת יפתח" (יחזקאל מז, א)

חלק ב'

משיעור יום ה' ה' תמוז תשע"א

א

כל עיקר משמעות ברכה הנשפעת לישראל היא שיוצאת התורה מתעלמותיה ונגלית היא להם לידע מאורה וזיוה, ועל זה הבטיחנו הבורא ב"ה לעתיד לבוא "והריקותי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג, י), שהוא שפע העשירות הנמשך בעסק התורה הנקראת 'טוב' כמו שאמרו בתנחומא (ראה, יא) ובפסיקתא דרב כהנא (פסקא ז), שמתוך שיתגלו אז סודות התורה לכל אחד מישראל, תהיה נשפעת להם הברכה ללא גבול ומדה, כמו שכתב בספר שירי משכיל (כלל ה פרט א). כי כל אות ודיבור או דין בתורה הקדושה הם דרך וצינור שיהיה הנברא יכול לידע בו ועל ידו מהבורא ב"ה ולדבוק בו, וכאשר נשפעת לאדם הברכה בתורה יהיה יכול בלימוד דין אחד בתורה הקדושה, או אפילו בדיבור אחד שבה, או אפילו באות אחת שבה, שיתגלו לו בהם ועל ידם שפע הרחמים ללא גבול ומדה הנשפעים מאור האין סוף ב"ה.

שכל מצוה וביאור בתורה, וכל דיבור ואות בתורה הקדושה, הם צינורות נפלאים להשפיע ולהאיר לאדם הדעת מגדולת ה' ב"ה ומרחמיו הגדולים, שמוצא הוא בתורה את אור ה' יתברך ממש, וכענין הכתוב 'ה' אור ל"י" (מכה ז, ח), וככל שמרחיב ידיעתו יותר באותו ענין שבגוף התורה בו הוא עוסק, כך יש בידו דרך וצינור השמור ומוגן יותר שיהיה יכול לדבוק בו ועל ידו בה' ב"ה, ויודע הוא יותר מענין המלך ב"ה. כי התורה היא כולה שמותיו של הקב"ה כמובא בזוהר יתרו (בדף פז ע"א) וכמו שכתב הרמב"ן (בהקדמת פירושו לתורה), כי היא מגלה תמיד את עצם רצונו יתברך שמו, שהוא נפשו ופנימיות רצונו, וכמו שרמזו רבי יוחנן במסכת שבת (בדף קה ע"א) במה שפתח הקב"ה עשרת הדברות בתבנית 'אנכי', שהיא נוטריקון אנא נפשי כתבית היבית (-אני את נפשי כתבתי ונתתי בתורה הקדושה), שכלל דין או דיבור או אות שבתורה הקדושה קורא האדם 'הקב"ה' בשמו, שמגלה הוא בה ועל ידו את רצונו הפנימי של הבורא ב"ה ממנו, וכענין שם האדם מורה על נפשו ופנימיותו, כמו שכתוב (בראשית ב, ט) "נפש חיה הוא שמו", וכך ככל שיוודע האדם יותר בידיעת התורה כן יודע הוא יותר משמותיו של הקב"ה, שמתוך דיני ועסקי התורה בא לידע את הבורא ב"ה בעצמו, שהיא תכלית ידיעת התורה הקדושה.

אלא שלא כל אחד ראוי לזה, שמי שאין כלי נפשו מטהרים וזכים מכל סיג וריח של גאות ורמות רוחא, אין יכול אור ה' ב"ה לשרות עימו, וכמו שאמרו במסכת סוטה (בדף ה ע"א) שעל מי שיש בו גסות רוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בכפיפה אחת בעולם, ולכן גנוז ונעלם אור ה' ב"ה שבתורה כצורת האותם ה' סתומה שיש בה ארבע קצוות ימין ושמאל מעלה ומטה, שמחד יודע האדם שהדין וההלכה שיש בידו היא שמותיו של הקב"ה, ויודע מגודל קדושת התורה בה הוא עוסק, אלא שנראית היא חתומה בעיניו, מפני שעדיין לא נודע לו הדרך בה יבוא מתוך ידיעה זו לדבוק בה' ב"ה ולהמליכו, ואינו רואה בדינים ובהלכות שבתורה את מהותם ופנימיותם. אבל בגאולה השלמה תבקע צורת האותם ה' שבתורה, ויתגלו החמישים שערי בינה שבה, ותושפע בה הברכה 'עד בלי די', שכל אחד מישראל כפי מה שעסק בתורה וכפי מה שתמך בתורה יהיה יכול לראות את הברכה הנשפעת בכל דין ודיבור ואות שבתורה, שאיר לו בו ועל ידו אור האין סוף ב"ה במקומו ומדרגתו, ובזה יהיה יכול לראות מסוף העולם ועד סופו בגילוי הרחמים הגדולים.

והוא ענין מה שהכינו עצמם ישראל לקבלת התורה בכל משך ימי ספירת העומר, שבזה נטהרו יותר ויותר מכל סיג גאווה ורמות רוחא, עד שראויים היו לעמוד בהר סיני ולראות את הנשמע ולקבל התורה. והצדיקים השלמים מכינים עצמם לכל דיבור ולימוד בתורה כהכנת ישראל לקבלת התורה, ולכן משיגים הם בכל דיבור והלכה בתורה את פנימיות רצונו של הבורא ב"ה ואת הדרך המאיר לדבוק בו מתוך אותה הלכה, והוא ענין החמישים שערי בינה הנגלים להם בתורה הקדושה.

ב

והכל הוא מצד מדרגת השבת שהיא מקור הברכה כמובא שם בזוהר יתרו (בדף פח ע"א), שביום השבת נפתחים שערי גילוי סודות התורה הפנימיים, כמו שדרש רשב"י בזוהר נח (בדף עה ע"ב) מה שכתוב ביחזקאל (מז, א) בתבנית בית השלישי "כה אמר ה' אלהים שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה, וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח", שישער החצר הפנימית מרמז לשערי גילוי סודות התורה הפנימיים, ובששת ימי החול הוא סגור בכדי שלא ישמש החול בקדושת, שניקו החיצונים מכח הקדושה, אבל 'ביום השבת יפתח' שער זה, שאז הוא עת אחיזת הקדושה לבדה בעולם, והיא לבדה המקבלת השפעת סודות התורה הפנימיים. והוא מצד שנפתחת את צורת האותם ה' סתומה שבתורה לגילוי שפע סודות התורה, כמו שאמר רשב"י בתיקוני זוהר (בתיקון ט, דף לה ע"א) שבששת ימי החול סוגרת וחותמת צורת האות ו' את צורת האות ב' להיות יחידו כצורת האותם ה' סתומה שבתורה, ובזה ננעלים ונחתמים שערי גילוי סודות התורה, אבל ביום השבת נפתחת צורת האות ו' שבצידה השמאלי של צורת האותם ה' סתומה, בכדי להאיר ולהשפיע את הברכה הרמוזה בצורת

האות ב' שבצורת האותם ה' סתומה, ובזה נעשית צורת האות ו' לצינור הממשיך לעולמות כולם את שפע הברכה שבגילוי סודות התורה.

ובקיעת צורת האותם ה' סתומה שבתורה להמשיך הברכה, הם שנגלים הדרכים שבתורה שבהם ועל ידם יעלה ויגבה האדם לדבוק בהש"ת, שכן הוא דרך הדבקות בתורה תמיד בכל עת, שכלל שזוכה האדם יותר ויותר שתהיה תורתו כצורת האותם ה', כך יזכה בכח קדושת השבת שתבקע לו צורת האותם ה' סתומה שבתורה, ותאיר לו התורה שיהיה יכול בכל לימוד ובכל דבר שבתורה למצוא בו ועל ידו את אור הש"ת, לקבל ממנו חיות אמיתית, ולמצוא בו על ידו דרכים לדבוק בו יתברך שמו. ונרמז הדבר במה שצינו הקב"ה בעסק התורה "ודברת ב"ם" (דברים ו, ז), ש'בם' מרמז לצורת האותם ה' שמצד הברכה הנשפעת בתורה כאשר היא נבקעת מצורת האותם ה' סתומה, והוא כנגד ששת שבועות הראשונות של ימי ספירת העומר שהם כנגד שם מ"ב שבו ועל ידו מונהג בעולם בגילוי מלכות ה' ב"ה בששת ימי החול, שבהם סגורים שערי גילוי סודות התורה, וכענין שנאמר בשער החצר הפנימית שהוא 'היה סגור ששת ימי המעשה', ושבו השביעי של ימי ספירת העומר הוא כנגד מדרגת יום השבת שנשפעים בו סודות התורה לעולם, וכענין שנאמר בשער החצר הפנימית 'וביום השבת יפתח'.

ועיקר הדבר הוא מצד דרך גילוי מלכות ה' ב"ה בעולם, שכאשר נראית התורה לאדם כצורת האותם ה' סתומה, שאינו רואה את הברכה בתורה, הוא מפני שנסתר ממנו אור פני המלך ב"ה הנגלה ונשפע בה, כי התורה היא אור המלך ב"ה בכבודו ובעצמו, וכל תכלית התורה להמליך אותו יתברך שמו בעולם, ועיקר תכלית התורה בגילוי סודותיה הפנימיים הוא להביא בה ועל ידה לגילוי מלכות ה' ב"ה בעולם כולו, והוא עיקר ענין בקיעת צורת האותם ה' סתומה שבתורה. שכאשר זוכה האדם מתוך לימודו ועסקו בתורה לרצות להמליך אותו יתברך שמו בעולם, ולרצות שידעו הבריות ממנו, שושייה גילוי למלכות של ה' ב"ה, בזה נבקעת בתורתו צורת האותם ה' סתומה שבתורה בשלמות ועשיית תורתו כצורת האותם ה' סתומה, שממליך הוא בזה את הקב"ה למטה, וכמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר פנחס (בדף רלו ע"ב) שהאותם ה' סתומה מרמזת למלך עליון (-מידת הבינה) והאותם מ' פתוחה למלך תחתון (-מידת המלכות), היינו שזוכה לבוא מתוך כל דיבור בתורה להמליך את הש"ת או לבקש את מלכותו, כי ממשיך הוא בזה לעולם את גילוי המלכות ומידת היראה שהיתה נגלית לישראל בהר סיני, שהיה זה מתוך שנתגלתה ונבקעה להם צורת האותם ה' שבתורה להיות כצורת האותם מ' פתוחה, היינו שנמשכה ונתגלתה דרך והנהגת מלכות הש"ת שבעליונים למלך כאן בתחתונים.

ג

ומה שסגורה וחתומה התורה בעיני האדם הוא מפני שנתקלקלה אצלו מדרגת העין טובה שבתורה, שהיא דרך האמונת חכמים, שיהיה לאדם עין טובה על החכמים ותגבר בקרבו האהבה אליהם ולעמלי התורה, שמתוך כך נבקעים לו מיצרי האותם ה' סתומה שבתורה יותר ויותר עד לשלמות הדבר כמדרגת קבלת התורה בהר סיני. כי דרך המשכת הברכה שבתורה היא הדבקות בדברי החכמים שכלל דור ודור באהבה ובטובת עין, שבזה מתעלית התורה בחשיבות ויוקר לעין כל, שיוודעים כולם מעוצם יקרתה וחשיבותה שהיא למעלה מן הכל, ובזה נמשכת בה ועל ידה הברכה לעולם. והוא דרך הארת הגאולה השלמה לעתיד לבוא, שיהיה אז יום שכולו שבת כמו שאמרו במסכת סנהדרין (בדף צז ע"א), שתהיה אז דרך צורת האותם ה' שבתורה בשלמות בדרך המשכת הברכה, כמו שאנו מתפללים 'ומביא גואל לבני בניהם', ש'גואל' עולה כמנין ה' כמובא בדברי רבנו האר"י בשער הכוונות (בדרושי תפלת העמידה ב), והוא מתוך שתאיר אור התורה על הכל, כמו שכתוב בשיעיה (יא) על ימים אלו "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", שיאמינו בשלמות האמונה בדברי החכמים שכלל דור ודור, שבזה תעלה מדרגת יקרת וחשיבות התורה לעין כל יותר ויותר, שידעו הכל מגודל ערכה ויקרתה ומחשיבות עמליה והעוסקים בה, ומעוצם הזכות לעסוק בדיבור אחד שבה, ובזה תמשך בה ועל ידה הברכה לעולם עד בלי די.

שדרך הגאולה השלמה היא כדרך גאולת מצרים, כמו שכתוב (במכה ז, טו) "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכמו שאמר רבי אבא בזוהר תזריע (בדף נב ע"א), והרי תלויה היתה גאולת מצרים במידת טובת העין של ישראל כלפי משה לילך אחריו ולצאת ממצרים, שהרשעים שבישראל לא יכולים היו לצאת ממצרים מפני שהיתה עיניהם רעה במשה, שעל אף שהיתה להם אמונה בה' יתברך מתוך שראו את ידו החזקה בכל האותות והמופתים שעשה לעיניהם במצרים, עם כל זה מפני שהיתה עיניהם רעה במשה ולא רצו ללכת אחריו ולצאת ממצרים, מפני כך לא יכולים היו לצאת ממצרים, ומתו במכת חושך, כנאמר (בשמות יג, ח) "וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים", ודרשו זאת בתנחומא (בפ' בשלח סי' א) שרק אחד מחמישה מישראל יצאו ממצרים, ויש אומרים אחד מחמישים, ויש אומרים אחד מחמש מאות, שחלק גדול מישראל לא היתה עיניהם טובה במשה ללכת אחריו ולצאת ממצרים, כמו שאמרו בשמות רבה (ט, ד) שהיו מבני ישראל במצרים שהיו להם פטרוניים (-עסקי ממון וכיוצא) עם המצריים והיו עושרו וסברו שמשם מפריע להם לפרוסתם, ובזה לא היה להם דרך לבקוע את צורת האות

מ' פתחה ותקרא 'מצרימה', שבזה תלויה היתה גאולת מצרים, כמו שכתב השפתי כהן (שמות א, א) וכמובא בילקוט ראובני (ערך מצרים אות כו). ומה שרחוק האדם מהאמונת חכמים ואין עינו טובה עליהם הוא מפני שפנימיות רצונו הוא למלך בעצמו, שיהיה לו איזו מדרגה של כבוד ומעמד בעולם, שזה אשר גורם לו להקשות לבו כנגד מנהיגות החכמים שכל מטרתם להביא בעולם לגילוי מלכות הבורא ב"ה כפי שגילה בתורתו הקדושה, שיהיה הוא לבדו למלך על הנבראים כולם ותהיה המלכות נתונה אך ורק אליו יתברך שמו, וכאשר מקשה האדם ליבו מליך אחר החכמים בעין טובה, בזה סגורה בפניו התורה כצורת האות ס' העגולה בשווה בכל צדדיה, שהולך הוא אחרי התורה מצד מדרגת החכמה הסתומה וחתומה כליל, ובוה טועה לסבור ולחשוב שכולם שואים הם בתורה, ואין לו ערך למדרגת החכמים ועמלי התורה. אבל כאשר זוכה אדם לאמונת חכמים ולהיות עינו טובה בהם, שמגביר בקרבו את האהבה לחכמים ועמלי התורה ויש לו יוקר וחשיבות כלפיהם, בזה ראוי הוא שתצא לו התורה לאורה בגילוי אור מלכות ה' ב"ה ולא תהיה עוד כסגורה וחתומה בפניו, וכענין הכתוב באיוב (ג, ג) "כי לא סגר דלתי בטני", שהוא מה שנפתחת ונבקעת לו צורת האות ס' סתומה שבתורה, כמובא בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער לה, ג), שנמשכת לו הדעת לראות התורה כצורת האות ס' סתומה לידע ולהבין שהתורה ועמליה הם למעלה מן הכל, ויש בה בתורה חילוקי דרגות זו למעלה מזו כפי מדרגת הדבקות שבתורה ובגילוי מלכות ה' ב"ה הנשפעת בה, וכצורת האות ס' סתומה המתחלקת לארבע קצוותיה ימין ושמאל מעלה ומטה.

ובזה יכול הוא להרגיש הנעימות שבתורה ועוצם מתיקות טעמה הטוב והערב, כי מאירה לו צורת האות ס' הסתומה שבתורה בדרך התנוצצות מרחוק בכל לימוד שזוכה בעסק התורה הקדושה, שתהיה מטרתה להביא לכדי גילוי מלכות ה' ב"ה בעולם, והוא כמו שאמר רשב"י בזוהר ויקרא (בדף ג ע"ב) שצורת האות ס' סתומה מאירה בהתנוצצות על האותיות כולם, שעל אף שעדיין לא נשפע לו גילוי התורה כמדרגת הצדיקים, וכפי שזוכה לעתיד לבוא, מכל מקום מאירה לו צורת האות ס' סתומה שבתורה בדרך התנוצצות האור מרחוק, שתאיר לו התורה כולה כפי מדרגתו ומקומו את הדרך להביא לכדי גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם.

ד

ומפני עביות הגוף וחומריותו, שעזו וחזק רצון האדם שתהיה לו בעולם איזו מדרגת של מעמד ומלכות, לכן בכדי להמשיך אותו למדרגת העין טובה בנקיט שלמה ומחלטת, שתהיה כל גאמתו בתורה רק עבור גילוי מלכות ה' ב"ה בעולם, וכרצון החכמים מוסרי התורה המורה לאימיתתה מדור לדור, לכן צריך האדם לטהר ולקדש עצמו בעסק התורה מתוך שתגלה לו אור התורה בשינוי מדרגות כפי גילויי הנהגות המידות השונות, שבזה תשפיע בו אור התורה יותר ויותר מגילוי אור מלכותו יתברך שמו, עד שיהיה ראוי שתבקע לו צורת האות ס' סתומה שבתורה, ותהיה לו לצורת האות מ' פתוחה בשלמות גילוי מלכות ה' ב"ה.

ולכן פעמים שקל לו לאדם בעסק התורה הקדושה והוא נמשך אחריה מאד מאד בחשק ואהבה גדולים ועצומים, והוא מתוך שנשפעת לו בתורה הארת הנהגת מידת החסד, שרואה הוא את האור שבתורה, ופעמים שקשה לו הדבר מאד וצריך הוא להתגברות גדול בעסק התורה, שהוא מתוך שנשפעת לו בה הארת הנהגת מידת הגבורה, שהוא ענין מה שנתפאר שלמה בעצמו במשלי (לא, א) "דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו", וכמו שאמר דוד בתהלים (צד, יב) "אשרי הגבר אשר תייסרו ייה ומתורתך תלמדנו", שגם כאשר נמשכת תורתו מצד מדרגת האם העליונה, שהיא מדרגת הבינה וצורת האות ס' סתומה שבתורה, וגם כאשר נמשכת היא מצד מדרגת המוחין שבתורה, שכנגד האותיות ייה שבשם הו"יה ב"ה, יש שתמשך לו התורה בדרך הנהגת מידת הגבורה, כמו שאמר רשב"י בזוהר ויחי (בדף רמח ע"ב), והכל בכדי לזכור ולטהרו יתברך שמו בכל עינו ומהותו שיהיה ראוי יותר ויותר לגילוי אור מלכותו יתברך שמו כפי הנהגה בתורה, וכפי מה שמגלים בה החכמים מוסרי התורה לאימיתתה מדור לדור.

ועבור זה נטלטלו ישראל ארבעים שנה בכל מ"ב המסעות במדבר עד שבאו לארץ ישראל, שבכל זה נתנסו במדרגת טוב עינים במשה מצד הנהגת מידת הגבורה, שצריכים היו להתגבר בטובת עינים יותר ויותר כלפי מנהיגותו של משה כפי דבר ה' שהיה בפיו תמיד, הן מצד המן שהוריד להם שם במדבר, הן מצד דרכי התורה שסלל לפנייהם, הן מצד הארץ הטובה שהבטיח להנחילם,

וכנרמו בתיבת 'מסע' שהיא אותיות מ' ס' ע', לרמז שמטרת מסעותיהם במדבר היתה להוציא את התורה ממסגר נתיק צורת האות ס' העגולה, שתתגלה להם כצורת האות ס' הסתומה, וזהו מתוך ה'עין טובה' הנרמזת באות ע', שיתגברו תמיד בכל מסעותיהם וטלטליהם במדבר לדבוק במנהיגות משה בעין טובה.

ה

וזהו מטרת ספירת העומר שסופרים ישראל ארבעים ותשעה ימים קודם קבלת התורה, שבהם נטהרים הם מהדמים הרעים של טומאת נדה, כמו שאמר רשב"י בזוהר אמור (בדף צז ע"ב), שטומאה זו היא מצד העין רעה המתגברת באדם מתוך הרצון למלך בעצמו, שהוא המעכב בעד ישראל מליך אחר מנהיגות משה בעין טובה, ובכל משך ימי הספירה נטהרים ישראל ממדה רעה זו, שהיא אם המדות הרעות כולם, עד שנטהרים הם בכל מדותיהם מטומאת מדה רעה זו, ומתקדשים ומזדככים במדרגת העין טובה יותר ויותר, שיהיו יכולים לקבל התורה בקדושתה הגדולה, ויבואו לראות בה ועל ידה את המלך ב"ה בעצמו ותושפע להם הברכה שבה, וכמדרגת יום השבת קודש שנפתחים בה שערי גילוי סודות התורה לכל מתוך ששולטת אז בעולם הקדושה לבדה ואין יונקים ממנה החיצונים ונשפעת הברכה לעולם כולו.

והוא שמובא בדברי רבנו האר"י בשער הכוונות (דרושי הפסח יב) שארבעה שבועות ראשונים של ספירת העומר הם כנגד המוחין, ושבע החמישי והשישי הם כנגד מידות החסד והגבורה, ושבע שביעי הוא כנגד מידות התפארת והמלכות. ומשמעות הדברים, שארבעה שבועות ראשונים הם מצד צורת האות ס' סתומה שבתורה, ובשבע החמישי והשישי נפתחת צורת האות ס' שבתורה להשפיע ולהאיר למדות כולם בדרך התנוצצות האור, שמאירה צורת האות ס' סתומה שבתורה לאדם בדרך התנוצצות האור מרחוק, לזכר חומרו ועוביותו שיהיה ראוי לגילוי אור מלכות ה' ב"ה הנגלה בעסק התורה כפי שמגלים בה החכמים מוסרי התורה לאימיתתה מדור לדור, עד שילך וידבק בהם בכל עמלי התורה בעין טובה כראוי באמת, ובשבוע השביעי נפתחת צורת ס' סתומה להיות לו לצורת האות ב' שמצד הברכה וצורת האות ו' שמצד המשכת הברכה לעולם, שהוא דרך גילוי מלכות ה' ב"ה שבתורה בפועל, עד עד שבים החמישים נמשך לו מצורת האות ס' הסתומה שבתורה טהרה עליונה, ובסוד המקוה שהוא ס' סאה, ומצד האם העליונה ומדרגת הבינה עילאה, ומתוך כך נשפע לו ביום זה שלמות גילוי אור מלכות ה' ב"ה שבתורה, וכצורת האות מ' פתוחה, שהוא ענין החמישים שערי בינה שבתורה.

וששה שבועות הראשונים של ימי ספירת העומר, שהם מ"ב ימים, הם כנגד ששת ימי החול בהם שולטת הנהגת השם מ"ב שמצד מידת הגבורה להאיר את אור מלכות יתברך שמו בעולם, וכענין הכתוב "ודברת ב"ם", שבתחילה בארבעים יום כאשר מקדש עצמו האדם על ידי הספירה המדות כולם מטומאת העין רעה והרצון למלך בעצמו, והוא הולך ומתגבר לדבוק במדרגת העין טובה על התורה ועל העוסקים בה, ובפרט על החכמים מוסרי התורה לאמתתה מדור לדור, ומתוך כך בכל דקה ורגע שהוא עוסק בתורה יש לו עין טובה על לימודו, ושמוח הוא בכל רגע שזוכה לבוא לעסוק בתורה. והוא דרך גילוי מלכותו יתברך שמו בתורה, שזוכה שבעסק תורתו תהיה רובצת האם העליונה על הבנים, היינו שתהיה כל מטרת תורתו להגן ולקרב את ישראל לה' ב"ה, ואינו נוטל האם מעל הבנים, שיבוא חלילה להשתמש באור התורה בכדי שתהיה הכבוד והמלכות בעצמו, ובוה משלים הוא את צורת האות ס' שבתורה שתאיר בהתנוצצות מרחוק את כל האותיות ודרכי התורה, וממנה נמשכת לו בעסק התורה החשק והאהבה לתורה ולומדיה. ולאחר מכן כאשר סופר הוא ב' ימים נוספים, שהם כנגד ב' השעות הסמוכות לקבלת השבת הנכללות בקדושת השבת הממששת ובאה, ובהם הוא התכללות החול בשבת ונשלם בהם ועל ידם ענין הנהגת השם מ"ב שבששם ימי החול שמצד מדת הגבורה, וכמו שדרש רשב"י בהקדמת הזוהר (בדף ה ע"ב) במה שכתוב (בויקרא יט, ל) "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו אני ה'", שהוא מדרגת תוספת קדושת השבת שבכניסת השבת, שהיא מצד מדרגת היראה והגבורה.

וספירת השבוע השביעי שהוא כנגד יום השבת מקור הברכה, היא כנגד מידת המלכות שמצד דוד המלך, שהוא "יפה עינים וטוב רואי" (שמואל א' טז, יב), וכנגד שם ע"ב (י"ד ה"י ו"ו ה"י) העולה כמנין "סוד", כי שבת היא המשכת הברכה, שבנקעת אז צורת האות ס' סתומה שבתורה להמשיך את אור החסדים ממקורם באם העליונה (בינה עלאה) למטה אל המדות, והוא שלמות מדרגת העין טובה, שמתגלית אז הדרך בתורה שתהיה רק עבור גילוי מלכות ה' ב"ה בעולם, שכל הברכה הנשפעת בתורה, שהם הדרכים והחיידושים שמשגי האדם בתורה, יהיו כצורת האות מ' פתוחה הממליכה את ה' ב"ה לבדו, על מנת לגלות לעולם כולו את המלך ב"ה ולהמליכו בעולם, שיהיה הוא לבדו מלכו בראשון.

המשך יבוא בשבוע הבא בעזרת ה'

שימוש תלמודי חכמים

א. רבנו הזכיר ש עיקר שימוש חכמים הוא ללמוד דעתם, ולא רק לשמש אותם בגוף, וכמו שפירש רש"י (ברכות מז: סוטה כב. מחזור ויטרי סי' תכט) שאדם שלא שימש תלמידי חכמים הוא כאשר לא למד מהם את דרכי הלימוד בסברת הגמרא ובטעמי המשנה וכיוצא. ובוה ביאר המהרש"א את מאמר חז"ל (ברכות ז:) גדול שימושה של תורה יותר מלימודה, שלמרות שמעלת תלמוד תורה כנגד המצוות כולם (פאה א, א), מכל מקום גם השימוש הוא לימוד תורה, שלומד מרבו את דעתו, כיצד להתנהג בכל מצב. ב. רבנו הזכיר את מה שביאר הבעל שם טוב הקדוש (מאור עינים, ישמח לב ריש מס' שבת) מאמר חז"ל (בבמות צד). שכל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר, שכאשר לומד אדם את הדעה של הצדיק נחשב בזה כמי שמכניס את הדעת והמוחין שלו לתוך דעת ומוחין הצדיק, וזהו כענין השתטחות על קברי הצדיקים הנקרא אתדבקות רוחא ברוחא (-דבקות רוח המשתטח ברוח הצדיק), שמכניס המוח שלו במוח הצדיק כאשר הוא לומד מדעתו.



תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א



פניני דרך

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

מה ההכנה הטובה ביותר לחג השבועות?

לתקן עולם במלכות שדי

רבּונוּ שֶׁל עוֹלָם, אָבִינוּ אָב הַרְחָמָן, מְלֵא בְּרַחֲמִים, אֲנֵךְ עֶקֶר וְכֹלֵה וּבִטֵּל כָּל בְּתֵי הָעֲבוּדָה זָרָה וְהַלִּיצָנוּת וְהַנְּאוּף שֶׁבְּעוֹלָם, וְתַעֲוִיר כָּל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל לִידַע בְּקֶרְבָּם גְּדֻלַּתְךָ וְרוֹמְמוֹתֶיךָ, שְׂאֵתָה לְבַדְּךָ הַמְּלֶכֶה, וּמְלֻכוֹתֶיךָ בְּכָל מְשָׁלָה. רבּונוּ שֶׁל עוֹלָם, אָמַר נָא לְצָרוֹתֵינוּ דִּי, וְהִסֵּר הַדְּמָעוֹת מֵעַל כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וְקִיַּם בְּנוּ חֵישׁ קָל מֵהֶרָה מְקָרָא שְׁכָתוֹב "וּמַחָה אֲדֹנָי אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פְּנִים", בְּאִפְסָן שִׁישְׁכְּנוּ בְּנֵיךָ רַחוּמֶיךָ בְּאַרְץ הַקֹּדֶשׁ בְּשִׁלּוֹה וְנַחַת, וְלֹא יִדְעוּ עוֹד צַעַר. שְׁהִרֵי בְּךָ נֹגַע הַדְּבָר, כְּמוֹ שֶׁגִּלִּיתָ לָנוּ שֶׁבְּכָל צָרְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְךָ צָר, וְאֵינְנוּ רוֹצִים שֶׁתִּהְיֶה בְּצַעַר, לְכֵן שִׁמַּחְנוּ נָא כִּימוֹת עֲנִיתֵנוּ וְהַפֵּךְ דְּמָעוֹת אֵלּוּ לְדְמָעוֹת שִׂמְחָה וְיִשׁוּעָה, אֲשֶׁר וְטוֹב לָבֵב.

רבּונוּ שֶׁל עוֹלָם, עֶקֶר נָא מֵעַל הָעוֹלָם כְּלוֹ כָּל מַחְשְׁבוֹת הַזְּדוֹן וְהַחֲשָׁךְ שֶׁנִּלְכְּדוּ בָּהֶם הַנְּבָרָאִים, וְהִיא הִיא עֶרְלַת הַלֵּב הַמְּסַתֶּרֶת מֵאֲתָנוּ אוֹר פְּנֵיךָ, וּבִטֵּל נָא מֵהֶרָה כָּל מַחְשְׁבוֹת הַזְּדוֹן וְהָרַע שֶׁהוֹגִים וְזוֹמְמִים כְּנִגְדְּנוּ שׁוֹנְאֵינוּ שֶׁבְּעוֹלָם כְּלוֹ, וּבְזֶה יְקִיַּם בְּנוּ מְקָרָא שְׁכָתוֹב "וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאֵהָלְךָ", וּמִתּוֹךְ כֶּךָ יִטְהַר לְבָנוּ וְתַחַדְשׁ כְּנֹשֶׁר נְעוּרֵנוּ, וְיֵאִיר בְּלִבָּנוּ אוֹר שְׁבַעַת הָרָעִים.

אֵל רַחֲמָן, אֱלֹהֵי נִקְוָה וְנִיחָל לְרֵאוֹת מֵהֶרָה בְּיָמֵינוּ בְּגִלּוֹי מְלֻכוֹתֶיךָ בְּעוֹלָם כְּלוֹ, שֶׁתִּזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ כָּל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל לְשָׁמֵר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְתִתְקַן לְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם אֶת פְּגָם וְקִלְקוּל הַמַּחְשְׁבָה, וְזַכְּנוּ לְתִקּוֹן הַדְּעוּת. אֲנֵךְ קִיַּם בְּנוּ מֵהַשְׁבֻּחָתֵנוּ "וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם", וְתִתְקַן בְּרַחֲמֶיךָ לְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם אֶת פְּגָם הָעֵינַיִם, וְזַכְּנוּ לְהִיּוֹת קְדוּשִׁים בְּעֵינַיִם, וְתִתְקַן בְּרַחֲמֶיךָ לְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם אֶת פְּגָם הַבְּרִיּוֹת, וְזַכְּנוּ כְּכָל דוֹר וְדוֹר לְהַתְּגַלּוּתְךָ וְרוֹמְמוֹתֶיךָ תִּתְּבַרְךָ שְׁמָךְ. אָמֵן נֶצַח סֶלָה וְעַד.

רבנו הזכיר שההכנה הטובה ביותר ליום מתן תורה היא ללמוד על חשיבות ומעלת לימוד התורה, והמליץ רבנו על הספר הקדוש 'מעלות התורה' של רבי אברהם מוילנא, אחי הגאון הקדוש מוילנא, המבאר באריכות ממעלת וחשיבות לימוד התורה, ובנוסף הזכיר רבנו שיש ללמוד כהכנה ליום מתן תורה את הלכות תלמוד תורה ברמב"ם, ובשולחן ערוך ביורה דעה סימן רמ"ו, שדבר בעיתו מה טוב, וכענין שאמרו חז"ל בפסחים דף ו' עמוד א' ששלושים יום קודם הפסח דורשין בהלכות הפסח, וכתב בעל התניא בשולחן ערוך הרב באורח חיים סימן תכ"ט סעיף ג' שבדורותינו שכתוב וערוך הכל בספרים הקדושים, מצוה על כל אחד ואחד ללמוד מהספרים את ענייני כל חג במועדו, וכיוצא בזה כתב השל"ה הקדוש על מסכת יומא, דרך חיים אות ר"ג, שלפני כל חג ראוי ללמוד את המסכת העוסקת בענייני אותו החג, שלפני כל יום טוב ילמד מסכת ביצה, ולפני פורים ילמד מסכת מגילה, ובתשעה באב מסכת תענית, והביא דבריו הכף החיים בסימן תכ"ט סעיף קטן ו', והוסיף עוד, שבזה גם זוכה לקיים מה שאמרו חז"ל במסכת סנהדרין דף ק"א עמוד א' שכל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם, כנאמר במשלי פרק ט"ו פסוק כ"ג "דבר בעיתו מה טוב".

סיפור לשלחן שבת



מעשה נורא סיפר פעם רבנו הגאון הינוקא שליט"א על הגאון הרש"ש הקדוש, הוא המקובל האי להי רבי שלום שרעבי זיע"א, ראש מדרש בית א"ל בירושלים, שהיה מנהגו לערוך בכל לילה את סדר ה'תיקון חצות' על יד הכותל המערבי, והיה יושב על הארץ ובוכה בדמעות שליש כשעתיים תמימות על חורבן בית מקדשנו ותפארתנו. ובאחד הימים בא לגור הקאדי של ירושלים סמוך לכותל המערבי, והוא היה שונא ישראל גדול, וכאשר בא עת חצות הלילה עוררו משנתו קול בכיו של הצדיק המקוּוֹן על חורבן בית המקדש, ורתח הקאדי מזעם, אבל חשב שמא מקרה הוא, אמנם כאשר ראה בלילה השני שחוזר ונשנה הדבר הבין שכך מנהג הצדיק בכל לילה, וקרא בזעמו תיכף ומיד לשומרי ראשו וציום לערוף ראש הצדיק, וכאשר התקרבו ובאו לבצע זממם וחרבם שלופה בידם, נשארה ידם תלויה באוויר כְּבוֹל עַץ, ולא יכולים היו להניע איבר, ולא לְדַבֵּר, וכאשר ראה הקאדי שהם בוששים לבוא הלך וחיפש אחריהם ומצא אותם כך, והבין מיד שאיש אֱלֹהִים קדוש הוא רבנו שלום שרעבי, והלך ונפל לרגליו ופייסו וביקש סליחתו, וביקש ממנו שישיב לחיים כבראשונה את שומרי ראשו, והתפלל עליהם רבנו שלום שרעבי וחזרו לאיתנם, ונתקדש שם ה' בפי כל.